

C/2024/876

6.2.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „UE a Agenda 2030: wzmocnienie realizacji celów zrównoważonego rozwoju”

(opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji hiszpańskiej)

(C/2024/876)

Sprawozdawczyni: **Maria NIKOLOPOULOU**

Współsprawozdawczyni: **Antje GERSTEIN**

Wniosek o konsultację	Hiszpańska prezydencja w Radzie, 14.4.2023
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	2.10.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	25.10.2023
Sesja plenarna nr	582
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	172/2/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Specjalne wydanie sprawozdania ONZ z realizacji celów zrównoważonego rozwoju zawiera alarmujące dane: na całym świecie wiele celów zrównoważonego rozwoju jest dalekich od osiągnięcia, choć minęła już połowa czasu przeznaczanego na ich realizację⁽¹⁾. Według sprawozdania wstępna ocena około 140 zadań oraz dane na ten temat wskazują, że jedynie 12 % z nich jest bliskich realizacji. W przypadku niemal połowy odnotowano postępy, lecz są one skromne lub bardzo opóźnione, a w przypadku około 30 % z nich nie zauważono postępów lub nastąpił regres poniżej poziomu bazowego z 2015 r.

1.2. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przypomina, że chociaż Komisja uważa cele zrównoważonego rozwoju za kluczowy element wytycznych politycznych, UE potrzebuje zintegrowanej i kompleksowej strategii obejmującej ambitne i długofalowe zamierzenia i plany, by przyspieszyć postępy w realizacji tych celów na szczeblu europejskim i światowym. Zamiast realizować cele oddzielnie UE powinna przyjąć całościowe podejście w celu zmniejszenia złożoności swoich strategii politycznych i instrumentów na rzecz zrównoważonego rozwoju.

1.3. EKES podkreśla, że Komisja musi podjąć długoterminowe zobowiązanie polityczne wykraczające poza obecną kadencję. Musi zobowiązać się do zaangażowania na wczesnym etapie zainteresowanych stron w opracowywanie i ustalanie programu, do zapewnienia reprezentacji pozostałych instytucji oraz odpowiednich zasobów na rzecz znaczącego i inkluzywnego udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Cele zrównoważonego rozwoju muszą być długoterminowym zobowiązaniem nawet po 2030 r.

1.4. Komitet podkreśla potrzebę zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego, sektora publicznego i prywatnego, środowiska naukowego oraz organizacji młodzieżowych i kobiecych w realizację celów zrównoważonego rozwoju. Biorąc pod uwagę niedawne pozytywne wyniki EKES-u jako pośrednika ułatwiającego uwzględnienie poglądów organizacji społeczeństwa obywatelskiego w dobrowolnym przeglądzie UE, EKES wzywa Komisję do stworzenia wraz z nim przestrzeni regularnego i zorganizowanego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim z udziałem przedsiębiorstw, związków zawodowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w terenie.

1.5. Komitet uważa, że innymi głównymi czynnikami umożliwiającymi przyspieszenie realizacji celów zrównoważonego rozwoju są: akceptacja społeczna uzyskana dzięki proporcjonalnemu udziałowi w kosztach transformacji i korzyściach z niej płynących, proaktywna strategia komunikacji zapobiegająca sprzeciwowi wobec realizacji Agendy 2030, dalsze inwestycje i dostosowanie celów zrównoważonego rozwoju do europejskiego semestru, multilateralizm oraz rozwijanie silnej dyplomacji w zakresie celów zrównoważonego rozwoju i Zielonego Ładu. Koszty transformacji muszą być do uniesienia przez przedsiębiorstwa, pracowników i resztę społeczeństwa.

⁽¹⁾ Organizacja Narodów Zjednoczonych, Rada Gospodarcza i Społeczna, *Special edition: progress towards the Sustainable Development Goals Report of the Secretary-General*, Nowy Jork, USA, maj 2023 r.

2. Stan prac według Komisji Europejskiej

2.1. Według Komisji Europejskiej cele zrównoważonego rozwoju stanowią zasadniczy element wytycznych politycznych przewodniczącej Ursuli von der Leyen i rocznych planów prac Komisji Europejskiej⁽²⁾. W realizacji celów zrównoważonego rozwoju Komisja stosuje podejście obejmujące całą administrację rządową, a także kładzie na nie nacisk w prawodawstwie, polityce i finansowaniu UE⁽³⁾⁽⁴⁾.

2.2. Komisja Europejska przedstawiła w lipcu 2023 r. pierwszy dobrowolny przegląd UE, w którym potwierdziła zaangażowanie UE na rzecz realizacji Agendy 2030 i uwzględniła wkład społeczeństwa obywatelskiego. W przeglądzie podsumowano postępy UE w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym⁽⁵⁾.

2.3. Postępy poczynione przez UE od 2015 r. podkreślono w najnowszym wydaniu sprawozdania Eurostatu z 2023 r. pt. „Zrównoważony rozwój w Unii Europejskiej – Sprawozdanie monitorujące z postępów w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju w kontekście unijnym”. Choć w większości obszarów dokonano umiarkowanych postępów, to duży krok naprzód poczyniono w realizacji trzech celów szczegółowych⁽⁶⁾. Jednak od 2020 r. z powodu wielorakich kryzysów, w tym pandemii COVID-19, kryzysu klimatycznego i wojny w Ukrainie, w niektórych dziedzinach tempo postępów uległo jednak spowolnieniu, a nawet doszło do regresu. Choć dane pokazują już konsekwencje kryzysu związanego z COVID-19, to w przypadku wojny w Ukrainie przeanalizować można na razie jedynie krótkoterminowe skutki. Ogólnie rzecz biorąc, znacznie posunięto się w realizacji kilku celów społeczno-gospodarczych i konieczne są dalsze wysiłki w celu zapewnienia ochrony środowiska i zrównoważonego wykorzystania zasobów.

Konieczność dokonania większych postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju nr 13, 15 i 17

2.4. Jeśli chodzi o działania w dziedzinie klimatu (cel zrównoważonego rozwoju nr 13), szacuje się, że osiągnięto już 30-procentową redukcję emisji gazów cieplarnianych netto, lecz wciąż konieczne są większe niż w ostatnich latach wysiłki, aby zrealizować ambitny cel 55 % do 2030 r.⁽⁷⁾

2.5. Można zaobserwować niewielką poprawę w zakresie życia na lądzie (cel zrównoważonego rozwoju nr 15), lecz niezbędne są większe starania, aby odwrócić proces degradacji gleby i powstrzymać utratę różnorodności biologicznej. Procesy produkcyjne w UE wymagają spójniejszego przeglądu, udoskonalenia i unowocześnienia, a struktura konsumpcji musi być ukierunkowana na realne i zrównoważone rozwiązania na wszystkich poziomach europejskich i światowych łańcuchów dostaw.

2.6. Postępy w zakresie partnerstw na rzecz celów (cel zrównoważonego rozwoju nr 17) są umiarkowanie negatywne, przy czym poprawę odnotowano jedynie w dwóch obszarach: importu z krajów rozwijających się oraz odsetka gospodarstw domowych korzystających z szybkiego internetu⁽⁸⁾. Według OECD⁽⁹⁾ większość krajów UE przeznaczająca niewystarczające środki na oficjalną pomoc rozwojową (ODA) i nie zbliżyły się one do osiągnięcia celu, którym jest przeznaczenie na to do 2030 r. 0,7 % DNB⁽¹⁰⁾.

⁽²⁾ Komisja Europejska, „Całościowe podejście Unii do zrównoważonego rozwoju”, 2023.

⁽³⁾ Komisja Europejska, „Dobrowolny przegląd UE dotyczący realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”, 2023.

⁽⁴⁾ SWD(2020) 400 final: *Delivering on the UN's Sustainable Development Goals – A comprehensive approach*.

⁽⁵⁾ Komisja Europejska, „EU Voluntary Review on the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development”, 2023.

⁽⁶⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽⁷⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽⁸⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽⁹⁾ <https://data.oecd.org/oda/net-oda.htm>

⁽¹⁰⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

2.7. Zgodnie ze sprawozdaniem specjalnym Europejskiego Trybunału Obrachunkowego na temat unijnych celów w dziedzinie klimatu i energii ⁽¹¹⁾ niewiele wskazuje na to, że ambitne cele UE przełożą się na działania wystarczające do osiągnięcia celów na 2030 r. w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, pakietu „Gotowi na 55” i REPowerEU.

Postępy we wdrażaniu pozostałych celów zrównoważonego rozwoju

2.8. W UE poczyniono znaczne postępy na drodze do zapewnienia wzrostu gospodarczego i godnej pracy (cel zrównoważonego rozwoju nr 8) ⁽¹²⁾. W 2022 r. odnotowano w UE rekordowo wysoki wskaźnik zatrudnienia (74,6 %) i jest ona na dobrej drodze do wykonania zadania wyznaczonego na 2030 r. W 2022 r. odsetek młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nie szkolącej się był na najniższym w historii poziomie, a wytyczony na 2030 r. 9-procentowy poziom docelowy jest możliwy do osiągnięcia. W 2022 r. inwestycje nadal znacznie rosły i osiągnęły szczytowy poziom 23,2 % PKB ⁽¹³⁾.

2.9. Jeśli chodzi o ograniczanie ubóstwa (cel zrównoważonego rozwoju nr 1), w UE odnotowano znaczną poprawę pod względem wszystkich aspektów w okresie do 2019 r., dzięki czemu coraz więcej osób jest w stanie zaspokoić podstawowe potrzeby. Od 2020 r. wskaźnik ograniczania ubóstwa jest w dużej mierze zbyt niski i istnieją znaczne różnice we wskaźnikach ubóstwa między państwami członkowskimi UE, przy czym dzieci i młodzież są szczególnie dotknięte ubóstwem i wykluczeniem społecznym ⁽¹⁴⁾.

2.10. Wyniki osiągnięte w zakresie równości płci (cel zrównoważonego rozwoju nr 5) są stosunkowo pozytywne ⁽¹⁵⁾. Luka płacowa między kobietami a mężczyznami skurczyła się i coraz więcej kobiet zajmuje stanowiska kierownicze. Chociaż luka w zatrudnieniu między kobietami a mężczyznami zmniejszyła się, to konieczne są większe postępy, aby osiągnąć cel wytyczony na 2030 r. Natomiast mężczyźni wciąż osiągają gorsze od kobiet wyniki pod względem wykształcenia wyższego.

2.11. UE poczyniła znaczne postępy w zmniejszaniu nierówności (cel zrównoważonego rozwoju nr 10), zapewnianiu dobrej jakości edukacji (cel zrównoważonego rozwoju nr 4), ustanowieniu pokoju, sprawiedliwości i silnych instytucji (cel zrównoważonego rozwoju nr 16), promowaniu dobrego zdrowia i jakości życia (cel zrównoważonego rozwoju nr 3) oraz wspieraniu przemysłu, innowacyjności i infrastruktury (cel zrównoważonego rozwoju nr 9) ⁽¹⁶⁾. Niemniej osiągnięcia są umiarkowane w zakresie odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji (cel zrównoważonego rozwoju nr 12), zrównoważonych miast i społeczności (cel zrównoważonego rozwoju nr 11), życia pod wodą (cel zrównoważonego rozwoju nr 14), zero głodu (cel zrównoważonego rozwoju nr 2) oraz czystej wody i warunków sanitarnych (cel zrównoważonego rozwoju nr 6) ⁽¹⁷⁾. Ponadto poczyniono umiarkowane postępy w zakresie czystej i dostępnej energii (cel zrównoważonego rozwoju nr 7), o których mowa w wiosennym pakiecie dotyczącym europejskiego semestru, niemniej najnowsze dane nie uwzględniają skutków wojny w Ukrainie związanych z energią ⁽¹⁸⁾.

Międzynarodowe efekty zewnętrzne – konsekwencje

2.12. UE poczyniła również postępy w generowaniu pozytywnych efektów zewnętrznych pod względem wartości dodanej brutto, zmniejszając zarazem import netto surowców ⁽¹⁹⁾.

⁽¹¹⁾ Sprawozdanie specjalne 18/2023: „Cele UE w dziedzinie klimatu i energii – osiągnięto cele na 2020 r., lecz niewiele wskazuje na to, że działania na rzecz realizacji celów na 2030 r. będą wystarczające”.

⁽¹²⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽¹³⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽¹⁴⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽¹⁵⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽¹⁶⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽¹⁷⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

⁽¹⁸⁾ Komisja Europejska, 2023 *European Semester: Spring Package*, 2023.

⁽¹⁹⁾ Eurostat, 2023.Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – wydanie z 2023 r.

2.13. Jeśli chodzi o przyszłą politykę, UE musi zadbać o to, aby jej podejście polityczne nie przynosiło nowych negatywnych międzynarodowych efektów zewnętrznych związanych z konsumpcją (energii, emisji, surowców, żywności lub towarów konsumpcyjnych itp.).

3. Aktualna sytuacja według organizacji społeczeństwa obywatelskiego

3.1. Nie dziwi fakt, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego mają bardziej krytyczny ogląd sytuacji. Wynika to głównie z tego, że w swych sprawozdaniach uwzględniają również nieoficjalne dane z wiarygodnych źródeł takich jak Transparency International, śledzą więcej różnych wskaźników, a także w większym stopniu biorą pod uwagę wpływ UE na inne kraje.

3.2. W tym kontekście EKES odnotowuje, że według organizacji społeczeństwa obywatelskiego osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju po trzech latach kolejnych kryzysów jest poważnie zagrożone. W najnowszym sprawozdaniu poświęconym zrównoważonemu rozwojowi⁽²⁰⁾ i w sprawozdaniu Sekretarza Generalnego ONZ podkreślono komplikacje, które te kryzysy spowodowały z punktu widzenia rozwoju społecznego oraz realizacji celów zrównoważonego rozwoju na całym świecie. W obliczu rosnących napięć geopolitycznych i osłabionego multilateralizmu kluczowe znaczenie ma jednak uznanie ogromnej wartości celów zrównoważonego rozwoju i Agendy 2030 jako najbardziej kompleksowego, ambitnego i uniwersalnego planu działania na rzecz zrównoważonego dobrobytu społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem ograniczeń planety. Brak realizacji zasad, na których opierają się cele zrównoważonego rozwoju, może wywoływać kolejne kryzysy, w związku z czym jeszcze istotniejsze jest, by Unia Europejska podwoiła wysiłki i traktowała te cele jako drogowskaz nadający kierunek większym ambicjom wewnętrznym oraz pogłębionemu dialogowi i współpracy zewnętrznej.

3.3. W kilku sprawozdaniach udokumentowano ostatnio niedostateczne wyniki w zakresie zrównoważonego rozwoju na całym świecie i w Europie. Specjalne wydanie sprawozdania ONZ z realizacji celów zrównoważonego rozwoju zawiera alarmujące dane: na całym świecie wiele celów zrównoważonego rozwoju jest dalekich od osiągnięcia, choć minęła już połowa czasu przeznaczanego na ich realizację⁽²¹⁾. Według sprawozdania wstępna ocena około 140 zadań oraz dane na ten temat wskazują, że jedynie 12 % z nich jest bliskich realizacji. W przypadku niemal połowy odnotowano postępy, lecz są one skromne lub bardzo opóźnione, a w przypadku około 30 % z nich nie zauważono postępów lub nastąpił regres poniżej poziomu bazowego z 2015 r.

3.4. Sprawozdania społeczeństwa obywatelskiego oparte na dostępnych danych dotyczących tendencji wskazują, że nawet przed pandemią UE była daleka od osiągnięcia wszystkich celów zrównoważonego rozwoju. Od 2020 r. postępy w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju, których tempo i tak było nieodpowiednie, utknęły w martwym punkcie⁽²²⁾. UE jest obecnie na dobrej drodze do realizacji około 66 % zadań w ramach celów zrównoważonego rozwoju, zawartych w sprawozdaniu na temat zrównoważonego rozwoju w Europie⁽²³⁾, lecz odnotowano ograniczone postępy odnośnie do 20 % wskaźników i regres w przypadku 13 % z nich. UE musi stawić czoła poważnym wyzwaniom w takich obszarach, jak odpowiedzialna konsumpcja i produkcja, zrównoważone systemy żywnościowe, działania w dziedzinie klimatu oraz zdrowie ekosystemów lądowych i morskich (cele zrównoważonego rozwoju nr 2 i 12–15). Ponadto między państwami członkowskimi widoczne są różnice w zakresie realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 9 (Innowacyjność, przemysł, infrastruktura).

3.5. Co więcej, w ciągu ostatnich dwóch lat w obrębie kilku państw członkowskich pogłębiły się nierówności, o czym świadczy brak postępów w zakresie wielorakich aspektów wskaźnika „nie pomijać nikogo” na szczeblu UE⁽²⁴⁾. Realizacja celu zrównoważonego rozwoju nr 17 (Partnerstwa na rzecz celów) jest w Europie ambitnym zadaniem, częściowo ze względu na to, że zaledwie cztery państwa członkowskie UE osiągnęły cel polegający na przeznaczaniu 0,7 % dochodu narodowego brutto na oficjalną pomoc rozwojową.

⁽²⁰⁾ Sachs, J., Lafortune, G., Kroll, C., Fuller, G., Woelm, F., *Sustainable Development Report 2022: From Crisis to Sustainable Development: The SDGs as Roadmap to 2030 and Beyond*, Cambridge University Press, Cambridge, Zjednoczone Królestwo, 2022.

⁽²¹⁾ Organizacja Narodów Zjednoczonych, Rada Społeczno-Gospodarcza, *Special edition: progress towards the Sustainable Development Goals Report of the Secretary-General*, Nowy Jork, USA, maj 2023 r.

⁽²²⁾ Lafortune, G., Fuller, G., Bermont Diaz, L., Kloke-Lesch, A., Koundouri, P., Riccaboni, A., *Achieving the SDGs: Europe's Compass in a Multipolar World. Europe Sustainable Development Report 2022*, SDSN i SDSN Europe, Paryż, Francja, 2022.

⁽²³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Odpowiednie wskaźniki do oceny celów zrównoważonego rozwoju – wkład społeczeństwa obywatelskiego” (Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 14).

⁽²⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Odpowiednie wskaźniki do oceny celów zrównoważonego rozwoju – wkład społeczeństwa obywatelskiego” (Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 14).

3.6. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego stwierdziły również, że niektóre kierunki polityki i instrumenty UE, takie jak Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych⁽²⁵⁾ i Europejski Zielony Ład⁽²⁶⁾, nie są odpowiednio dopasowane do celów zrównoważonego rozwoju⁽²⁷⁾. Przypominają również o niewystarczającym zaangażowaniu podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w monitorowanie i realizację celów zrównoważonego rozwoju w UE.

4. Przyszła polityka: kluczowe czynniki umożliwiające osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju

4.1. EKES jest zaniepokojony, że w prawodawstwie UE przyjęto fragmentaryczne podejście do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju. Zamiast tego UE i państwa członkowskie potrzebują zintegrowanej i kompleksowej strategii, aby osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju na szczeblu europejskim i światowym. By uprościć politykę zrównoważonego rozwoju i skutecznie współpracować z obywatelami i naukowcami, EKES wzywa do przyjęcia nadrzędnej strategii⁽²⁸⁾ opartej na całościowym podejściu zamiast rozdzielania celów i zajmowania się nimi oddzielnie.

4.2. Potrzebne są zadania, harmonogramy i plany działania, aby doprecyzować, w jaki sposób UE planuje osiągnąć 17 celów zrównoważonego rozwoju. Mogłaby oprzeć się na bardziej operacyjnym podejściu, takim jak koncepcja sześciu zmian transformacyjnych⁽²⁹⁾, w ramach której wszystkie cele zrównoważonego rozwoju są podzielone na sześć głębokich przemian. Każda transformacja odnosi się do organizacji rządowej i opisuje poważną zmianę w strukturach społecznych, gospodarczych, politycznych i technologicznych, opartą na obiegu zamkniętym i zasadzie „nie pozostawiać nikogo w tyle”. Ramy te dostosowano do kontekstu europejskiego⁽³⁰⁾, aby zapewnić operacyjną i łatwą do komunikacji narrację oraz pomóc w wykorzystaniu synergii i rozwiązaniu kwestii kompromisów między celami i zadaniami. EKES uważa, że jest to interesujące podejście, które zasługuje na bliższą analizę i które mogłoby służyć jako punkt odniesienia dla realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Niezwykle ważne jest również regularne aktualizowanie planu i utrzymanie celów na stałe, nawet po 2030 r.

4.3. Inne kierunki polityki, które na pierwszy rzut oka nie wydają się bezpośrednio związane z celami zrównoważonego rozwoju, mogą również przyczynić się do bardziej zrównoważonego, a jednocześnie lepszego trybu życia obywateli, co będzie jeszcze bardziej sprzyjać realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Na przykład polityka dotycząca czasu (rozkładów jazdy, czasu pracy, czasu wolnego i innych aspektów czasu w życiu ludzi) oraz planowanie przestrzeni miejskiej mogłyby poprawić wyniki w szkole i pracy, a także pomóc w pogodzeniu życia zawodowego z rodzinnym i w rozwoju większej liczby inteligentnych miast wyposażonych w odpowiednie systemy transportu publicznego itp. Nawet jeśli większość tych kierunków polityki wymaga opracowania i wdrażania na szczeblu regionalnym i krajowym, to muszą one również spełniać cele polityki UE. Należy zwrócić szczególną uwagę na niwelowanie dysproporcji terytorialnych między miastami a obszarami wiejskimi, aby uniknąć wyludnienia i porzucania obszarów wiejskich.

4.4. Ponadto aby zapobiec niezamierzonym konsekwencjom polityki krajowej, należy również wykorzystać praktyki i procedury zarządzania publicznego, w szczególności zamówienia publiczne, oraz oceny skutków uregulowań. Cele oparte na konsumpcji, środki w zakresie żywienia i efektywności energetycznej oraz innowacje mogą pomóc w ograniczeniu efektów zewnętrznych w łańcuchach dostaw żywności, minerałów i innych towarów. Taki pakiet polityki powinien iść w parze z jasną strategią komunikacji, w razie potrzeby – z mechanizmami egzekwowania – oraz z kompleksowymi systemami danych na szczeblu unijnym, krajowym, sektorowym i korporacyjnym.

4.5. Jeżeli cele zrównoważonego rozwoju mają zostać osiągnięte, należy je zlokalizować. Kluczem do sukcesu będą podmioty lokalne i regionalne, które zobowiążą się do ich uwzględnienia w swojej polityce. Lokalizacja musi być wspierana przez skuteczne rozwiązania w zakresie zarządzania na wielu poziomach. Oprócz włączenia celów zrównoważonego rozwoju do lokalnych planów rozwoju należy wprowadzić zachęty dla zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego do współpracy, innowacji i wspólnego projektowania rozwiązań w ramach podejścia wielosektorowego.

⁽²⁵⁾ International Trade Union Confederation (ITUC) 2023. *Halfway to 2030: A trade union take on the EU and the SDGs*, <https://www.ituc-ctsi.org/halfway-to-2030-a-trade-union-take-on-the-eu-and-the-sdgs?lang=en>.

⁽²⁶⁾ Koundouri, P. i in. (2022). *Financing the Joint Implementation of the SDGs and the European Green Deal. 2nd report of the SDSN Senior Working Group on the European Green Deal*. SDSN Europe.

⁽²⁷⁾ SDG Watch Europe (2023). *How far is Europe from achieving the SDGs? Civil Society Spotlight Report*. <https://sdgwatcheurope.org/imagining-europe-beyond-growth/>

⁽²⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Odpowiednie wskaźniki do oceny celów zrównoważonego rozwoju – wkład społeczeństwa obywatelskiego” (Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 14).

⁽²⁹⁾ <https://resources.unsdsn.org/six-transformations-to-achieve-the-sustainable-development-goals-sdgs>

⁽³⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Odpowiednie wskaźniki do oceny celów zrównoważonego rozwoju – wkład społeczeństwa obywatelskiego” (Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 14).

Systematyczne monitorowanie dialogu i tworzenie solidnej bazy danych

4.6. Silne partnerstwa z udziałem wielu zainteresowanych stron i ścieżki oparte na podstawach naukowych powinny mieć kluczowe znaczenie dla kształtowania polityki europejskiej. Słuchanie i uwzględnianie pomysłów i obaw przedsiębiorstw, związków zawodowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w terenie, które mają jasny ogląd potrzeb gospodarczych i społecznych, przyspieszy ten proces i zapobiegnie niedogodnościom podczas wdrażania nowych strategii politycznych.

4.7. Komitet odegrał pierwszoplanową rolę podczas opracowywania dobrowolnego przeglądu UE, gromadząc poglądy organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które zostały następnie uwzględnione w dokumencie końcowym. Biorąc pod uwagę owocną współpracę przy wykonywaniu tego zadania, wzywa Komisję, by wspólnie z nim stworzyła przestrzeń umożliwiającą strukturalne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w realizację celów zrównoważonego rozwoju. Dlatego też ważne jest długoterminowe zaangażowanie polityczne Komisji, które musi wykraczać poza tę kadencję, przewidywać udział zainteresowanych stron w opracowywaniu i ustalaniu programu na wczesnym etapie, zapewniać reprezentację innych instytucji i odpowiednie zasoby w celu zagwarantowania znaczącego i inkluzywnego udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Przydatne byłoby również nawiązanie współpracy z głównymi grupami i innymi zainteresowanymi stronami i ich koordynatorami regionalnymi w celu przedstawienia ich opinii organom UE i ONZ oraz lepsze wyeksponowanie postulatów różnych głównych grup⁽³¹⁾.

4.8. Co się tyczy propozycji nr 39 zawartej w sprawozdaniu końcowym z Konferencji w sprawie przyszłości Europy, EKES wyraża gotowość do pełnienia swej wyjątkowej funkcji w strukturze instytucjonalnej UE, by ułatwić prowadzenie paneli obywatelskich dotyczących lepszej realizacji celów zrównoważonego rozwoju i je moderować. Komitet jest przekonany, że deliberatywne procesy demokratyczne mogą poprawić politykę i zwiększyć spójność gospodarczą i społeczną, zwłaszcza w tak wymagającym okresie przejściowym. Młodzi ludzie i edukacja mają kapitalne znaczenie dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, gdyż to młodzi ludzie będą najbardziej odczuwać skutki obecnych decyzji i są oni coraz bardziej zaniepokojeni przyszłością.

4.9. Organizacje młodzieżowe i kobiece mają zasadnicze znaczenie dla krzewienia zrównoważonego rozwoju i powinny mieć możliwość przełożenia celów zrównoważonego rozwoju na politykę krajową, regionalną i lokalną. UE powinna zwiększyć wpływ europejskiej młodzieży i kobiet na politykę i proces decyzyjny w zakresie celów zrównoważonego rozwoju na wszystkich szczeblach, kierując się dobrymi przykładami zaangażowania młodzieży we współpracę z młodzieżowym delegatem EKES-u na COP i w spotkania przy okrągłym stole UE na rzecz zrównoważonego rozwoju.

4.10. Odpowiednie kształtowanie polityki opiera się na rzetelnych danych: w kontekście europejskim bardzo istotne jest śledzenie i ocenianie postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju, również z punktu widzenia stosunków zewnętrznych z krajami partnerskimi spoza UE. Komitet apeluje do Eurostatu, by w swej bazie danych dotyczących celów zrównoważonego rozwoju systematycznie uwzględniał dane dotyczące wykonania zadań w ramach europejskiego semestru w celu lepszego oceniającego realizacji tych celów w Unii Europejskiej. Eurostat musi pozostać oficjalnym źródłem danych, a także udoskonalić podejście do wskaźników i zapewnić jego większą innowacyjność. Ponadto niektóre organizacje społeczeństwa obywatelskiego dysponują bardzo konkretnymi i cennymi danymi, które decydenci powinni uwzględnić odrębnie dla każdego przypadku.

4.11. EKES jest zaskoczony, że analiza Komisji opiera się na danych za okres do 2019 r., zwłaszcza w odniesieniu do celu zrównoważonego rozwoju nr 1 dotyczącego ubóstwa. W wyniku licznych kryzysów, które miały miejsce od tego czasu, tj. pandemii COVID-19, wzrostu stóp procentowych, wysokiej inflacji i wzrostu cen energii oraz innych skutków związanych z rosyjską inwazją na Ukrainę, sytuacja wielu rodzin pogorszyła się. W odniesieniu do ubóstwa dzieci i młodzieży: szacuje się, że w 2021 r. 24,4 % dzieci (w wieku poniżej 18 lat) w UE było zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w porównaniu z 21,1 % dorosłych (w wieku 18 lat i powyżej)⁽³²⁾. Najnowsze dane pokazują, że w 2021 r. 20 % młodych ludzi w wieku 15–29 lat było zagrożonych ubóstwem, natomiast wskaźnik zagrożenia ubóstwem w całej populacji UE wyniósł 17 %⁽³³⁾. Ponadto według FAO w skali światowej w 2022 r. głodu doświadczyło 122 mln osób więcej niż w 2019 r., a problem braku bezpieczeństwa żywnościowego w Europie pogłębił się⁽³⁴⁾.

⁽³¹⁾ Zob. także „Wzmocnienie multilateralizmu i podstawowych międzynarodowych reguł porządku opartego na zasadach w szybko zmieniającym się świecie – znaczenie wkładu społeczeństwa obywatelskiego w system ONZ”.

⁽³²⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20221027-2>

⁽³³⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_LI02__custom_5706066/default/table?lang=en

⁽³⁴⁾ <https://www.fao.org/3/cc3017en/online/state-food-security-and-nutrition-2023/food-security-nutrition-indicators.html>

Propagowanie większych inwestycji w ludzi i infrastrukturę

4.12. Cele zrównoważonego rozwoju są w dużej mierze programem inwestycji w kapitał ludzki (zdrowie, edukacja, ochrona socjalna) i infrastrukturę techniczną (elektryfikacja, czysta energia, infrastruktura cyfrowa). Dlatego też UE potrzebuje szeroko zakrojonego podejścia, które ukierunkuje przepływy inwestycji publicznych i prywatnych na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju. Wymaga to spójniejszego i lepszego planowania, regulacji, sprawozdawczości i nadzoru na szczeblu krajowym. Również w tym przypadku dostosowanie semestru do celów zrównoważonego rozwoju mogłoby być skutecznym sposobem propagowania nowego modelu gospodarczego, który byłby zrównoważony i sprzyjał włączeniu społecznemu ⁽³⁵⁾.

4.13. Akceptację społeczną celów zrównoważonego rozwoju można również zwiększyć, podkreślając nierozzerwalny związek między polityką zrównoważonego rozwoju a dobrostanem, zdrową gospodarką, praworządnością i prawami podstawowymi, czyli filarami długoterminowego dobrobytu społeczeństwa. Istotne jest jasne informowanie o pozytywnym wpływie, jaki osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju wywrze na różne grupy społeczne. Szczególnie kluczowe znaczenie ma pokazanie, w jaki sposób cele zrównoważonego rozwoju tworzą wartość dla przedsiębiorstw, na przykład generując dochody poprzez rozróżnienie między produktami obecnymi na rynku, budząc zainteresowanie inwestorów oraz zwiększając odporność łańcucha dostaw ⁽³⁶⁾.

4.14. Wyjaśnienie znaczenia celów zrównoważonego rozwoju w przystępny sposób i podkreślenie związanych z tym korzyści mogą przyczynić się do zwiększenia akceptacji społecznej. Zrozumienie znaczenia celów zrównoważonego rozwoju rozpoczyna się od kształcenia formalnego lub nieformalnego ⁽³⁷⁾. Fałszywe informacje o negatywnych skutkach Agendy 2030 wymagają odpowiednich reakcji. Biorąc pod uwagę, że niektóre ruchy populistyczne propagujące teorie spiskowe, a zwłaszcza skrajnie prawicowe partie polityczne przyjęły zniekształconą narrację dotyczącą negatywnych skutków zrównoważonego rozwoju, zasadnicze znaczenie ma przyjęcie proaktywnej i opartej na faktach strategii komunikacyjnej w związku ze zbliżającymi się wyborami do UE.

4.15. Akceptację społeczną dla celów zrównoważonego rozwoju łatwiej będzie zdobyć poprzez zademonstrowanie, że proporcjonalnie rozłożone są nie tylko koszty transformacji w kierunku bardziej ekologicznego, sprawiedliwego i dostatniego świata, lecz również płynące z niej korzyści. Ponadto, aby zaskarbić sobie zaufanie obywateli, państwa członkowskie i UE muszą wykazać się zdolnością zagwarantowania, że korzyści zostaną faktycznie równomiernie rozłożone. Koszty transformacji muszą być do uniesienia przez przedsiębiorstwa, pracowników i resztę społeczeństwa.

Perspektywa zewnętrzna: multilateralizm i zielona dyplomacja

4.16. UE odegrała ważną rolę na drodze do przyjęcia celów zrównoważonego rozwoju i powinna obecnie przewodzić działaniom mającym na celu większe zaangażowanie w ich realizację na całym świecie. Powinna stanąć na czele dyplomacji w zakresie celów zrównoważonego rozwoju i Zielonego Ładu na szczycie w sprawie celów zrównoważonego rozwoju w 2023 r., na COP28 i na Szczycie Przyszłości w 2024 r.

4.17. Kraje o niskim i średnim dochodzie borykają się z poważnymi problemami związanymi z przestrzenią fiskalną i nie mają dostępu do kapitału międzynarodowego na inwestycje w Agendę 2030. Dlatego UE powinna wywiązać się z zobowiązań przyjętych podczas COP27 i szczytu G-20 na Bali i je wzmocnić, popierając apel Sekretarza Generalnego ONZ o środki wspomagające realizację celów zrównoważonego rozwoju w celu rozdzielenia obciążeń związanych z finansowaniem przystosowania się do zmiany klimatu oraz kosztów strat i szkód między najbardziej odpowiedzialne kraje. Oprócz znacznego zwiększenia skali finansowania celów zrównoważonego rozwoju dzięki większej zdolności udzielania pożyczek przez wielostronne banki rozwoju Unia powinna dążyć do gruntownej reformy globalnej architektury finansowej i instytucji międzynarodowych, w tym Organizacji Narodów Zjednoczonych, Banku Światowego i MFW. Podejmując śmiało działania na rzecz wzmocnienia międzynarodowego finansowania celów zrównoważonego rozwoju i systemów ONZ, UE może przekonać inne kraje do swych wartości opartych na godności ludzkiej, wolności, demokracji i praworządności.

4.18. Ponadto Komitet wzywa do wzmocnienia wysiłków na rzecz przeznaczenia docelowo 0,7 % produktu narodowego brutto na oficjalną pomoc rozwojową, aby jak najszybciej i nie później niż do 2030 r. wesprzeć rozwój gospodarczy i dobrobyt krajów rozwijających się. Dotyczy to funduszy UE oraz państw członkowskich.

⁽³⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wzmocnienie pozycji młodzieży w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju poprzez edukację” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 228 z 29.6.2023, s. 1).

⁽³⁶⁾ UNDP (nieodostępne), *SDG Accelerator*, „Business and the SDGs”, <https://www.undp.org/sdg-accelerator/business-and-sdgs>.

⁽³⁷⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wzmocnienie pozycji młodzieży w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju poprzez edukację” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 100 z 16.3.2023, s. 38).

Minimalizacja negatywnych międzynarodowych efektów zewnętrznych

4.19. Konsumpcja w UE pociąga za sobą istotne negatywne efekty zewnętrzne dla środowiska i społeczeństwa na świecie. UE podwoiła niedawno wysiłki na rzecz monitorowania i ograniczania negatywnych międzynarodowych efektów zewnętrznych wynikających z nierównoważonych łańcuchów dostaw, zwłaszcza podejmując współpracę z krajami partnerskimi w zakresie ścieżek transformacji. Ważne są solidne dwustronne umowy handlowe, które leżą w najlepszym interesie UE i państw trzecich i powinny zawierać klauzule „lustrzane” związane z celami zrównoważonego rozwoju nie tylko po to, by uniknąć efektów zewnętrznych i pomóc innym krajom w podniesieniu ich standardów, lecz również po to, by potraktować sprawiedliwie przedsiębiorstwa i sektory w UE – zwłaszcza sektor pierwotny – które podejmują starania i dokonują inwestycji finansowych na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

4.20. Należy dostrzec, że obecne omawiane już akty ustawodawcze w UE stwarzają realną możliwość przyspieszenia procesu realizacji celów Agendy 2030. Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju⁽³⁸⁾, wniosek dotyczący zakazu produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej⁽³⁹⁾ oraz realizacja zaleceń, o których mowa w komunikacie w sprawie godnej pracy na całym świecie⁽⁴⁰⁾, mogą przyczynić się do osiągnięcia – odpowiednio – celów zrównoważonego rozwoju nr 12 i 8. Ponadto rozporządzenie w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych oraz dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej będą miały pozytywny wpływ na realizację celów zrównoważonego rozwoju i negatywne efekty zewnętrzne. EKES uważa też, że UE musi odgrywać wiodącą rolę w realizacji celów zrównoważonego rozwoju Agendy 2030 wraz ze swoimi globalnymi partnerami. UE powinna kontynuować wysiłki na arenie międzynarodowej i dążyć do stałej poprawy umów wspierających odpowiednie wysiłki, takich jak Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka.

Bruksela, 25 października 2023 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽³⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Obowiązek zachowania należytej staranności” (opinia rozpoznawcza) (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 136), Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniającej dyrektywę (UE) 2019/1937” (COM(2022) 71 final) (Dz.U. C 443 z 22.11.2022, s. 81).

⁽³⁹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zakaz produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej na rynku unijnym” (COM(2022) 453 final) (Dz.U. C 140 z 21.4.2023, s. 75).

⁽⁴⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Godna praca na całym świecie” [COM(2022) 66 final] (Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 149).